

Sárközy Tamás (1940–2020)

A személyét övező szeretet éltette. Volt benne része bőven. Büszke volt hallgatói tiszteletére, tanítványai rajongására, barátai, kollégái megbecsülésére, Állami díjára, nemzetközi elismertségére, magas helyekről érkezett megrendeléseire, törvényszövegezői képességére, szakmája érdekképviselőre, egyetemes műveltségére, előadói és írói kvalitásaira, családjára, annak magyar nemesi és nyugatias tradícióira, a rokon Sarkozyre, azaz la France elnökére, a sportolók barátságára, bennfentes ismereteire. Mindenekelőtt azonban saját orbitális szellemi teljesítményére.

De nem dicsekedett vele, hanem fortélyokhoz folyamodott.

Egyrészt anekdotákba s kalandokba ágyazva mesélt magáról, elkábítva s elvarázsolva hallgatóságát, bevezetve őket a politika, a sportvilág, a jogászok brancsának kulisszái mögé. Nem latolgatta, ki divatos, vagy kit övez ellenszenv éppen, s a politika melyik térfelén; kedélyesen sztorizott az éppen egyszemélyes populista gépezetként működő Torgyán Józsefről éppúgy, mint előbb a kormányon lévő, közkedvelt, majd közellenségi szerepbe szorított Gyurcsány Ferencről vagy a bukott bankár Princz Gáborról, no és Orbán Viktorról, akit süldőkora óta ismert. Bár nem titkolta: professzorként Lévai Anikót többre tartotta.

Tisztelettel és eleganciával beszélt kortársairól, még gyarlóságaikról is.

Másrészt eminens volt az önjelmezésben. Öninterjújából tudjuk, hogy a Gólem becenevét egy talpon-

állóban kapta. Kedvelte azt az éjszakázó, mulatozó, bohém énjét, aki fiatal éveiben volt, és amelyből felesége ragadta ki. „Eredetileg manőken volt, majd egész életét nekünk szentelte. Azt szokta mondani, hogy ha nem vesz férjül, a korábbi életmódom eredményeként rég alulról szagolom az ibolyát. Igaza van.” Önmagára munkamániás technokrataként, logokrataként, olykor anarchistaként tekintett, aki „kiröhögi a vezérbikákat”.

Kossuth-díjas építész édesapja és saját szerepét a Kádár-rendszerben polgári útitársként jellemezte; „összes felmenőm a polgári rendszer meggyőződéses híve volt”, írta, majd hozzátette, „bennem mindig megvolt az ambíció változtatni a világon”. Mi tagadás, ezt az ambíciót ki is élte, ha hagyták. „Az nem megoldás, hogy ülök a kávéházban és filozofálok. [...] Nekem a rossz munka is jobb, mint a semmi” – folytatta, azt a szemrehányást pedig, hogy megrendelőit illetően nem finnyáskodott, azzal ütötte el, hogy a jogász afféle úri szabó, méretre dolgozik.

Ezzel érdemelte ki a cinikus jelzót, amibe inkább csak beletörődött, de nem barátkozott meg vele. „Ez az úgynevezett cinizmus inkább a realitások humoros megjegyzések keretében történő tudomásulvételére irányuló sztoicizmus” – ismételte.

Könnyű volt szeretni, mert hagyta magát, nem berzenkedett. A *Mozgó Világ* büszkén vállalja, hogy a szellemi és anyagi támogatáson kívül barátságával is megtisztelte a szerkesztőséget, fontos írásokat, tanul-

mányokat publikált nálunk. Ifjabb Korsós Antal írói köpönyegébe bújva készített jogászpótréi hiánypótló műalkotások; a névválasztás jelképes és jellemző, hűségére és irányultságára egyaránt. Korsós Antal álnéven ugyanis az általa főnökként emlegetett Eörsi Gyula professzor – „a 20. század második felének legnagyobb jogtudósa” – írt recenziót, saját művéről.

Talán akad egy ifj. Sárközy Tamás, az ő életművének folytatója.

Öt évvel ezelőtt emlékkönyvvel ajándékozta meg saját magát. Ennek előszavát ezzel zárta: „egyre többször jut eszembe Szabó István *Mephisto* című nagyszerű filmje. Főleg az utolsó jelenet, amikor Brandauer ott áll a reflektorok tüzében a nürnbergi stadion gypszyonyegének közepén. És azt mondja: mit akartok tőlem, én csak egy német színész szerettem volna lenni. Hát igen, én is a második világháború után, a 20. század végén és a 21. század elején jogász, a közügyekbe beleszóló és a sportot kedvelő magánember szerettem volna lenni Magyarországon. Sikerült-e? Nem tudom. De hát, mint Déry Tibor mondotta volt: *Ítélet nincs.*”

Vitában volt része bőven, szerkesztőségünkben is, de távol álljon tőlünk az ítékezés. Hiszen az idea, amelynek jegyében a világot látta s megítélte, végtelenül rokonszenves:

„Polgári kormányra vágyom, amely ténylegesen középkormány, és modern demokratikus koalíción alapul. Ez a középkormány tőlem nyugodtan lehet akár liberális, akár szociáldemokrata, akár kereszténydemokrata, akár ezek valamilyen keveréke. A lényeg, hogy polgári kormány legyen, és ne az utcán politizáljon.” Vagy másutt: „Egyértelműen elvetem a negatív értelemben vett machiavellizmust, a cél szentesíti az erkölcstelen, tisztességtelen eszközöket felfogást, különösen pedig a kormányzás kriminalitásba való esetleges átcsapását.”

Kérlelhetetlenül a szemére vetettük, ha ezt így gondolja, miért olyan megengedő a mostani rendszerrel. A maga stílusában háritott. „Számomra akkor lesz Magyarországon diktatúra, ha lezárják a határt. Amíg ez nem történik meg, nincs diktatúra. Az ember komfortérzete persze számottevően csökkenhet. Az osztrák anyai nagyapám azt mondta nekem, Magyarország nagyon kiváló ország, két feltétel szükséges: egy Bécsbe szóló vasúti jegy és egy svájci útlevel.” Amikor visszakérdeztünk, mit tesz, ha egyszer valóban lezárják a határt, csendesesen megjegyezte: „Akkor már nem leszek itt.”

De nem így gondolta. A többi örök titok marad.

Farkas Zoltán